

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXVIII. Innocentius N. Abbati a de Jago-Dei, & N. Priori de Scillin.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

rate nostrâ ap. rem. compellatis, & prohibeatis etiam ipsi Archiepiscopo ex parte nostra districtius, ne pendente lite Præpositum ipsum, vel suos molestare præsumat; & si fortè fecerit, per vestram sollicitudinem corrigatur.

NOTÆ.

1. **L** *Inconiensis.*) Ita etiam legitur in secunda collectione, sub hoc titul. cap. 10. de Lincioniensi Ecclesia egi in cap. 8. de rescriptis; & de Pontefracto Angliæ oppido in cap. cum essent, hoc titul.
2. **G. Eboracensis Archiepiscopus.**) In hac sexta collectione legitur *Archidiaconus*; sed credo retinendam esse præsentem litteram; tum quia Pontifex appellat illum fratrem, quod proprium Episcopi vel Archiepiscopi est, cap. quam gravi, de crimen. fals. tum quia temporibus Cœlestini 111. regebat Ecclesiam Eboracensem Gaufr-

1. dus, ut refert Polyd. Vergil. lib. 14. *hisor. Angliæ*, qui continetur sub littera G.

3. **c. Variis injuriis.**) In nulla ex collectionibus exprimitur, quænam illæ essent, licet ex verbis sequentibus deduci videatur, super beneficiis ecclesiasticis Archiepiscopum eum molestasse; unde pro redimenda vexatione licet pretium dari hinc deducunt repetentes, & probat Barbosa in præfenti, & in cap. *Matthæus*, ubi & nos hujus textus interpretationem adduximus.

CAPVT XXVIII.

Innocentius N. Abbati ^a de Iugo-Dei, & N. Priori de Scillin.

Svam nobis dilecti filii parochiani de Villa franca querimoniam destinarunt, quòd Dalmasius capellanus eorū pro exequiis mortuorū, & benedictione nubentium minùs licitè pecuniam ab eis exigit, & extorquet. Quod si fortè cupiditati ejus non fuerit satisfactum, ne possint mortuorum corpora sepeliri, vel nubentium benedictio celebrari, fictitia ejus impedimenta fraudulenter opponit. Quia igitur exactiones hujusmodi sacrorum canonum obviant institutis, discretioni vestra per Apostolica scripta mandamus, quatenus dictum Capellanum, ut à tanta præsumptione desistat, & etiam pro excessu satisfaciatur competenter, moneatis attentius, & efficaciter inducatis. Quod si forrè vestris monitionibus noluerit obedire, ipsi appellatione remotâ pœnam canonicam infligatis. Datum, &c. ij. Kal. Junii.

NOTÆ.

1. **Iugo-Dei.**) Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titul. cap. 1. & in epistolis Innoc. editis à Sireto, fol. 100. Monasterium de Iugo-Dei est Ordinis Cisterciensis in Angliâ, ad partes Hiberniæ, cujus foundationem refert Jacob Vvareus in *chron. Monast. Hiberniæ*, his verbis: *Leix, alias de Iugo Dei, vulgò Grey Abbey, hoc anno, scilicet 1193. vel secundum annales monasterii B. Mariæ Dublinensis, anno 1190. usque Abbatiam de Iugo Dei in Comitatu Duanensi instituit, Africa uxor Ioannis de Caroy, Vltonie expugnatoris; & filia Godredi Regis Maniæ, in qua ipsa postea sepulta est.* Refert Manrique tom. 3. *annal. Cisterc.* anno 1193. num. 7. Monasterium de Scillin, sive de Sillo, est Ordinis D. Basilii, etiam in Angliâ, ab oppido Silo ita dictum, de quo Polydor. Vergil. lib. 23. *hisor. Angliæ*, fol. 476.
2. **Villafranca.**) Licet nonnullæ villæ sint in Hispania hujus nominis, tamen cum præsentis causa cognitio commissa sit Prælati Angliæ, non potest Innocentius referri ad ullam ex eis, sed ad Villam Francam, quæ extat in Angliâ prope Engolismum, de qua Polyd. Vergil. lib. 19. *hisor. Angliæ*, ita ait: *Illisque passim prostigatis Engolismenses Villam francam, item Rionis, & Fani Basilii arcem cum oppidis aliquot minùs amplius capit: secundum hæc venit auxilio suis Ioannes Normanniæ Dux, qui nonnullis factis cum hoste prælati, Engolismum cum Villafranca, sese oppidanis dederuntibus recepit.*

c. Benedictionibus nubentium.) De quibus egi in cap. 1. de secund. nupt.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Pro benedictionibus nubentium, seu exequiis mortuorum, parochus aliquid exigere non debet. Probant eam textus in cap. non satis, cap. *audivimus* cap. ad Apostolicam, de *simon.* cap. secundum 23. q. 8. D. Gregor. lib. 7. *epist.* 55. ad *lanuarium*, cujus verba cum aliis dedi in cap. *abolenda, de sepult.* Illustrant ultra congestos à Barbosa in præfenti, Iulius Labor *var. lucubr. tit. 2. cap. 10.* Lælius Mancinus *sacri juris contr. ov. dissert. 3.* Solorzamus lib. 4. *polit. cap. 24.* Covarr. lib. 1. *variæ. cap. 13.* Petrus Gregor. l. 13. *de republic. c. 17. & lib. 3. partit. tit. 20. cap. 5.* Suarez *de relig. lib. 4. de simon. cap. 10.* Chopinus lib. 2. *de sacra Pol. tit. 7. num. 19.* Balduinus *ad novel. 23.* Iustin. Binsfeldius in præfenti; Gibalinus *de simon. quest. 12. confect. 6.* Lemastre *de juribus Episcop. lib. 2. cap. 6.* Altesserra in præfenti.

4. Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo: Nemo debet propriis stipendiis militare, sed si altari servit; de altari vivere potest, juxta Apostolum relatum in cap. cum secundum, de præb. & 1. ad *Corinth. cap. 3. ibi: Vnusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum laborem suum.* Laborem enim sine mercede esse, nec jus, nec natura patitur. Et cap. *charitatem 12. q. 2. cap. nisi, § quippe, de renunc. authent. de indic. §. ne autem, collat. 6.* Faciunt textus in

in l. 2. c. de offic. Prefect. Prat. l. Scio, in princip. ff. de annuis legat. Cassiodor. lib. 2. var. epist. 33. ibi: *Aequum est, ut unicuique proficiat labor suus; & sicut laborando agnovit incommoda, ita perfectis rebus consequatur augmenta.* Latè probaverunt Velasco de privil. pauper. 1. p. q. 6. num. 45. & quest. 28. num. 1. *Silva de salariis famil. quest. 1. num. 2.* Igitur Parochus non tenetur gratis funus ducere, exequias defunctorum celebrare, nuptias, seu sponfos benedicere. Et ut specialius ad exequias defunctorum accedamus, nubentiumque benedictiones, de quibus hic specialiter agitur, constat Ecclesiam non solum approbasse morem recipiendi aliquid à sacerdotibus funeris tempore, verum & indixisse, exegisseque huiusmodi prestationes: unde tot canones Ecclesie de mortuorum oblationibus non retinendis. Concil. Carthag. 4. can. 95. ibi: *Qui oblationes defunctorum, aut negant Ecclesis, aut difficulter reddunt, tanquam egenium necatores excommunicantur.* Concil. Agat. can. 4. Vascense can. 4. Arcelat. 2. can. 46. Aurel. 3. can. 22. Matifcon. 1. canon. 4. Et si defuncti corpus extra parochiam propriam tumuletur, quartam partem omnium, quæ occasione funeris obveniunt, parochio deberi docetur in cap. 1. cap. in nostra, cap. certificari, de sepultur. cap. officii, de testam. ubi de hac portione funeris occasione præstanda Parochio, & Episcopo egi. Quoad benedictiones nuptiales licitè etiam pro eis à Presbyteris pretium accipi, probatur ex eo, nam matrimonium est contractus humanus; & ita quatenus continet officium naturæ, licitè pecuniam in eo intercedere, docuit D. Thomas 2. 2. q. 100. art. 2. ad 6. & in matrimonio non dari simoniam, tenuerunt Glossa in cap. cum in Ecclesia, hoc tit. cap. quidquid 1. q. 1. Durandus in 4. dist. 26. quest. 3. Alensis 2. p. q. 109. art. 1. dub. 1. Ergo rectè, & licitè Capellanus de Villafranca exigebat pretium pro benedictionibus nubentium, & exequiis mortuorum.

Quæ dubitandi ratione minime obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, pro sepultura defunctorum pretium aliquod recipi non posse; sepultura autem in hac parte accipitur vel pro loco ipso, ubi corpus tumulatur, de qua egi in cap. abolenda, de sepultur. vel pro exequiis ipsius defuncti, officiique sepulture, cum corpus in ea conditur, de qua agitur in præfenti textu, & aliis supra citatis, in quibus exequiæ accipiuntur pro funeris pompa, ritibusque, dum corpus deferretur ad sepulturam; cuius vocis etymon assignant Durandus in ration. lib. 7. cap. 35. Jul. Lator. tit. 2. cap. 3. num. 200. quibus suppositis, ne actum in d. cap. abolenda, agamus, ac fastidiosè repetamus, sciendum est, frustrà hæreticos mortalitati solatia invidentes, ecclesiasticam pompam, & ornatum funerum, quasi nuperæ superstitionis commenta, fugillare, cantum, cereos, suffragia, & oblationes, quæ mitigandis defunctorum pœnis Ecclesia adhibet, iridentes, cum similes ritus à primis Ecclesie sæculis observatos legamus; & primò cum psalmis, & hymnis clericos corpora ipsa canendo ad sepulturam detulisse, constat ex cap. qui divina, cap. ubicumque 13. q. 2. ex D. Augustino lib. 9. confess. cap. 12. ubi de funere matris agens ait: *Evodium sumpro psalterio cantum inchoasse.* Et epist. 258. loquens de puero quodam notario ipsius Evodii mortuo, ait: *Solutus est, ergo exequias præbimus satis honorabiles, & dignas tanta anima; nam per triduum hymnis Deum collaudavi-*

mus super sepulchrum ipsius, & redemptionis sacramenta tertio die obtulimus. Sanctus Ambrosius lib. de viduis, viduæ continentis argumenta ista commemorat: *Ipse lugubris habitus, pompa funebri, fletus assiduus, & mæsta frons, in arantibus rugis impressa tristitia petulantiam premit, oculos restringit, libidines procaces avertit, & aspectus.* Et Nyssenus in exequiis Macrinæ, cantum lamentatione conditum refert; nec tantum sacerdotes psallebant, verum & aliis psallentibus, ab eis cadavera exportabantur. Unde de funere sancti Lupicini legitur in vitis SS. PP. *Dispositis in itinere psallentium turmis cum crucibus, cereis, atque odoris fragrantis thymiamatis.* D. Hieronymus ad Eustachium de epitaph. Paula, ibi: *Cum alii Pontifices lampadas, cereosque præferrent, alii choros psallentium ducerent.* Corippus lib. 3.

Hinc Levitarum venerabilis ordo canentum, Virgineus tonat inde chorus, vox æthera pulsat.

Unde cum Vandali hæretici hymnos in exequiis Catholicorum decantare prohiberent, ita conqueritur Victor Uticensis lib. 1. *Quis sustineat, atque possit sine lacrymis recordari, dum præcipere nostrorum corpora defunctorum sine solennitate hyminorum cum silentio ad sepulturam perducere.* Et lib. 2. *Qui nos solennibus orationibus sepulchri sunt morientes? Græcæ, & Latine Ecclesiarum consensus in illo exequiarum ritu indicat.* Joan. Episcopus lib. 5. jur. Græco Rom. seu lib. 1. respons. Est autem interrogatio apud eum, an liceat Græcos Romanos in Latinorum Ecclesiis sepelire; & vicissim Latinos in Græcorum Ecclesiis, communi quodam psallentium choro ex utriusque constato. Respondet Episcopus, id fieri citra noxiam posse. Illustrant F. I. sac. lib. 1. select. cap. 16. Ant. Bozcius tom. 1. Rom. subterr. cap. 19. Savarus ad Sidon. lib. 2. epist. 8. Baronius anno 34. num. 313. cum sequent. Cuiac. lib. 2. qq. Papin. in l. ult. de his qui notant. Deinde cum cereis, & luminariis defunctos efferrî moris fuisse constat ex Gregorio Nysseno de obitu Macrinæ, ibi: *Ex utraque parte præcedebat non exiguus Diaconorum, ministrorumque numerus, qui omnes ordine progredientes, accensos cereos manibus gestabant.* Nazianz. in funere Constantii Imperat. ibi: *Celebri pompa deducitur, religiosisque his etiam nostris officiis, hoc est, nocturnis cantionibus, ac cereorum ignibus, quibus nos Christiani piæ vita discessum ornandum existimavimus.* Corippus d. lib. 3. ibi:

Totâ populus processit ab aula, Mæstraque funereas accendunt agmina ceras, Omnis in e xequias sexus convemi, & aras.

Cujus ritus meminerunt Dionysius de Eccles. hierarch. cap. 7. D. Clemens lib. 6. constit. Apost. cap. 10. & 25. & lib. 8. cap. 48. Gregorius Turon. lib. 4. Hist. Franc. cap. 1. & alii congesti à Baronio tom. 2. anno 337. Jul. Latorus, d. tit. 2. cap. 3. num. 32. Rationem assignat D. Chrysostom. homil. 4. in epist. 2. ad Hebræos, ibi: *Dic mihi, quid sibi volunt ista fulgentes lampades? an non defunctos, tanquam athletas deducimus? Quid etiam hymni? an non Deum glorificamus, & gratias agimus, quod eum, qui excessit, jam coronaverit.* Plura de cereis in funere adhibitis Antonius Bozcius lib. 1. Romæ subterranea, cap. 18. Spondanus de cæmeteriis lib. 1. part. 3. cap. 7. Mendoza in can. 35. Concil. Illiber. Cum his psalmis, & cereis accensis deferretur olim defunctus ad locum, in quo sepeliendus

liendus erat, ubi plerumque Episcopus funus spectabat. Dionysius de *Eccles. Hierarch. cap. 7.* qui moris fuisse refert, mortuos ad Episcopum deferre: *Sumentes, inquit, mortuum ad Pontificem ducunt, quasi coronis donandum sacris.* Et postquam alias annectit caeremonias, quibus ipsi Episcopiungebantur inter iusta persolvenda, ait: *Postea venerabilis Praesul precem super eo sacratissimam peragit: finit à prece osculatur Episcopus mortuum, & omnes post illum.* Postquam omnes osculati sunt, infundit Pontifex mortuo oleum. Quare forsitan in Concilio Triburiensi *can. 15.* ita cautum fuit: *Ubiunque temporum, vel locorum facultas tulerit, apud majorem Ecclesiam, ubi Sedes est Episcopi, sepultura celebrentur.* Tunc dicebatur officium defunctorum. Victor. Uticensis ubi proxime, ibi: *Qui nos solennibus orationibus sepulturi morientes, quibus divini sacrificii ritus exhibendus est consuetus.* Petrus Damianus *epist. 1. cap. 6.* Nazian. *invektiv. 2. in Iul. ubi de morte Constantiae agit: de cuius officii origine plura adduxerunt Durantius in ration. lib. 1. cap. 33. Jul. Labor. d. tit. 2. num. 42.* Sequebatur Miltæ sacrificium, sine quo olim vix ullus fidelis sepultura tradebatur, ut probavi in *cap. 1. de celebratio- ne Missarum.*

6.
De Agape.

Tandem sciendum est, in more positum fuisse veteribus Christianis, ut quo die funebria sacra celebrabantur, solenne convivium Clero, pauperibusque exhiberetur; quod quia charitatis erat argumentum, nonnulli agapen vocitarunt. Eius consuetudinis meminerunt Tertul. *de anima, cap. 4.* ibi: *Vocas porro securos, si quando extra portam cum xenis, & matheis tibi potius parentans ad busta recedis, aut à bustis diluor redis.* Matheia enim, Athenæo interprete, dicta sunt pretiosa edulia, ut ibi notarunt Zerda, & Pamelius. Idem in *apolog. cap. 39.* ibi: *Cæna nostra de nomine rationem suam ostendit, vocatur agape id, quod dilectio penes Græcos est. Quantisumque sumptibus constet, lucrum est pietatis nomine facere sumptum; siquidem quosque refrigerio isto juvamus, si honesta causa est convivii: reliquum ordinem discipline de causa æstimate quis sit, de religionis officio; nihil scurrilitatis, nihil immodestie admittitur, non prius discumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur: editur quantum esurientes cupiunt; bibitur quantum pudicis utile.* D. Cyprianus *lib. 3. contra Quirinum cap. 3.* agapen dilectionem fratrum dixit. Minutus in *Octavio: Convivia non tantum pudica colimus, sed sobria. Nec enim indulgenus epulis, aut convivia mero ducimus, sed gravitate hilaritatem temperamus.* Origines *lib. 3. in Iob. Memorias Sanctorum facimus, & parentum nostrorum, vel amicorum in fide morientium devotè memoriam agimus, tam illorum refrigerio gaudentes, quam etiam nobis spiam consummationem in fide postulantes: celebramus nimirum religiosos cum sacerdotibus convocantes, fideles unà cum Clero invitantes, ad huc egenos, & pauperes, pupillos, & viduas saturantes, ut fiat festivitas nostra in memoriam requiescentium animabus, quarum memoriam celebramus.* Meminerunt etiam sanctus Joannes Chrysost. *homil. 32. in Mattheum, ibi: Cur post mortem tuorum pauperes vocas.* D. August. *epist. 64.* D. Hieronymus *epist. 22.* quam consuetudinem probavit Ecclesia variis canonibus relatis in *cap. per simoniam, cap. nonnulli, 41. dist. cap. 1. cap. non oportet 3. 42. dist. Synod. Tullens. p. 2. cap. 4.* ibi: *Qui agapen pauperem defraudant, apud*

sanctos PP. eorum necatores vocantur. Concil. Nannetense *can. 15.* refert. Ant. August. in *epitom. lib. 21. tit. 26.* Hæc verò antiquissima in Ecclesia convivandi consuetudo, cum paulatim ambitione divitum, partim etiam multitudinis insolentiâ, in abusum veniret, & in luxum, has inhonestas epulas Ecclesia, & similia convivia damnavit, cum sub nomine religionis corruptelæ invalissent. Synod. Laodic. *can. 28.* ibi: *Quod non oportet in locis Dominicis, vel in Ecclesiis eas, quæ dicuntur agapas, facere, & in domo comedere, & in accubitus sternere.* In collectione Martini Brachar. *can. 69.* ita legitur: *Non liceat Christianis prandia ad defunctorum sepulchra deferre.* Aliter etiam habetur apud Gratianum in *cap. non oportet, 42. distinctione,* quibus similia extant in Synodo CP. *6. can. 74.* Altissiod. *can. 9.* De his conviviis agens D. Augustin. *lib. de mor. Eccles. Cathol. ait: Novi multos esse, qui luxuriosissime super mortuos bibant.* Et in sermone de virginis. *& sobriet. ibi: Fugite crapulam, quæ solis lugentibus, à consolantibus amicis, vel proximis in Ecclesiis ingeritur.* Plura de his agapis congefert Antonius Bozius *lib. 6. Romæ subter. cap. 27.* Spondanus *de cæmeteriis lib. 1. p. 3. cap. 17.* Zerda *ad Tertul. in Apolog. cap. 39. not. 942.* Petrus Gregor. *lib. 3. de republic. cap. 3.* Cæsar Costa *lib. 1. variar. ambiguit. cap. 17.* Crespetius *in summa, verbo agape, Rosyueidus in onomast. eod. verbo, Meurlius in Glossario, eod. verbo, Kochier. in fac. histor. cent. 2. cap. 3. & 84.* Baronius *anno 57. & 397.* Pancirolo *lib. 1. var. cap. 86. ad finem, Suarez tom. 1. de relig. lib. 3. cap. 6.* Landtraeter. *de veteri clerico lib. 2. cap. 46.* Albaspineus *lib. 1. observ. cap. 18.* Zerda *in adversariis, cap. 146.* Ambianus *ad Tertul. de exhort. castit. cap. 11. observ. 2. & de jejuniis cap. 17. obs. 1. & in apolog. cap. 8. observ. 2.* Gazeus *ad Casianum collat. 24. cap. 12.* Execaim *l. unic. Cod. de palatis, fol. 59.* Justel. *in not. ad can. Eccles. univers. fol. 179.* Vicecomes *lib. 4. de ritibus Missæ, cap. 21.*

His suppositis ratio præsentis assertionis ex eo provenit, nam cum exequiæ defunctorum, & benedictiones nuntientium sint ministeria ecclesiastica, & spiritalia, *cap. cum Ecclesia, hoc titul.* quia in his omnibus reperitur exercitium ordinis, ideo pro eis exigere pretium simonia est, ut etiam idem crimen committitur in benedictionibus Christianis, Ecclesiarum, & similibus sacramentalibus, si pretium pro eis detur, ut probat Gibalinus *de simon. quest. 7. consec. 6.* faciunt omnia, quæ adduximus in *cap. abolenda, de sepult.*

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, cui facile respondetur, si animadvertamus, in præsentis textu agi de paroco, qui beneficium ecclesiasticum obtinebat in Ecclesia defuncti; unde ratione proprii officii tenebatur exequiis defunctorum propriæ parochiæ interesse. Alii verò clerici, qui ad hujusmodi officia celebranda ratione proprii officii non tenentur, pro sua sustentatione aliquid, non ut pretium ipsius officii recipere possunt, ex proximè traditis. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis; procedit enim quod in eo expendebamus, in oblationibus à fidelibus pro defunctis factis, quæ semper in Ecclesia receptæ, & approbatæ fuerunt, dum pro fidelibus catholicis, & in pace Ecclesiæ, & communionem defunctis offerebantur, ut probavi

bavi in can. 28. Concil. Illiber. Immo & sublati illis conviviis funeralibus, de quibus proximè egimus, in eorum locum suffecta fuit pecunia, quæ presbyteris & clericis dari solebat ob funeris celebrationem. D. Augustinus epist. 64. ibi: Oblationes, quas pro spiritibus dormientium, quos verè aliquid adjuvare credendum est, super ipsas memorias non sint sumptuosæ, sed si quis aliquid pecunie offerre voluerit, &c. notavit Vicecomes dict. lib. 4. de ritibus Missæ, cap. final. & ex ipsis oblationibus certa portio Episcopo, & Parocho prælabatur, juxta tradita in cap. de quarta, de prescript. cap. 1. de sepult. Nec obstat, quod expendebamus de contractu matrimonii; nam in matrimonio distinguenda est ratio sacramenti à ratione contractus; ut contractus enim politicus admittit pacta, & conventiones super dote, & donationibus propter nuptias, ut probabimus in cap. 4. de condit. apposit. at verò ut sacramentum est, nullam pretii pactionem accipit; ideo verò Glossa & alii supra citati id negarunt, quia existimarent, per illud non conferri gratiam, quod falsissimum, & erroneum est, cum contrarium in Conciliis Florent. & Trident. declaratum sit: immò et si sacramentum hoc non conferret gratiam, ut falsò supponit Glossa in dict. cap. cum in Ecclesia, non bene inde inferret, licitam esse ejus venditionem, cum aliæ benedictiones ab Ecclesia institutæ sint, quæ gratiam non conferunt ex opere operato; & tamen si pretium pro eis datur, committitur simonia. Quare etiam si matrimonium non conferret gratiam ex opere operato, tamen si esset sacramentum, ut fatetur Glossa, in eo simonia committentur.

lib. 12. histor. Schot. ibi: Illud verò inter cetera haud indignum memorie existimem, abrogatam pessimam eam, ac pestilentem consuetudinem, olim ab Eveno tyranno ethnico inductam, ut Domini, Presbyteri in suo territorio sponsarum omnium virginitatem præbarent, dimidiata argenti marcâ unam noctem à Prefectorum uxoribus redimente sponsa, quam etiam numerum pendere coguntur. Vocantque vulgò mulierum Marketam. Nec dissimile est, quod haud longè à Lovanio in pago sit quodam, ubi sue sponsa stuprum à loci Prefecto sponsum redemit: qua servitute nulla unquam fando est audita. Cum ergo Gregorius agat de pensatione rusticorum Ecclesiæ ratione ministerii, non verò quia pecunia illa daretur, ut pretium benedictionum nuptialium, aut rei spiritualis; ideo impune exigi supponit Gregorius, & conductoribus massarum adjudicavit. Eadem etiam ratione Zacharias Pontifex in epist. 2. permittit Bonifacio Moguntino Episcopo, ut duodecim denarios annui census exigat pro unoquoque conjugio, his verbis: De censu verò expectando, eo quod impetrare à Francis ad reddendum Ecclesiis, & monasteriis non potuisti aliud, quam ut revertente anno ab unoquoque conjugio servorum duodecim denarii reddantur: hoc gratias Deo, quia potuisti impetrare, & cum Dominus donaverit quietem, augebuntur & luminaria Sanctorum. Similiter & apud Græcos certum constitutum fuit stipendium Episcopo pro nuptiis eorum, qui intra fines dioceseos nubere; de quo ita Alexius Comnenus apud Leonclayium lib. 2. juris Orient. Præterea secundum sanctionem Imperatoris Monomachi felicis recordationis, majestas mea statuit, ut cum aliqui subjecti territorio cuiuscunque regionis Episcoporum conjugii ritu legitimis uxoribus junguntur, accipiat Episcopus à sponso quidem genero nummum aureum unum, à sponsa verò linteam ulnarum 12. quemadmodum & ab antiquo sancitum est.

Deinde obstat textus in novel. 59. Justin. cap. 6 in illis verbis: Hac itaque omnia desinimus super his, qui non per munificentiam quarunt duos majores lectos in venerabili vasorum custodiaro postos. Dicitur autem Studii gloriosa memoria, & Stephani magnifica memoria. Si quis enim illos voluerit accipere, utpote & pluribus hominibus egentes, & custodia potiori, & omnimoda curiostate egentes, hoc non jungimus his, quæ prius diximus, sed tanquam magnificam exhibens voluntatem, quantumcunque pro labore Decani, aut Reverendissimi Assisteris, vel Canonici dare placuerit, tantum & præbeat: non tamen valentibus transcendere decem solidorum quantitatem in duobus lectis, Studii, & Stephani. In deaurato autem posto in sanctissima majore Ecclesia, vel uno solido pro eo forsari faciendo, quatuor solidorum. Assisteris autem, & Canonici, & acolythis duplicia accipientibus, quam prius de his desinimus. Ex quibus constat, pretium pro exequiis defunctorum recipi posse à Canonici, & aliis ministris. Pro cuius textus expositione sciendum est, inter alia de exequiis, & defunctorum funeribus legibus Romanis prudenter cauta, præcipuum fuisse, ut gratuita essent sepultura, ut exequiarum tota ratio sine cuiusquam privati hominis sumptu certâ aliqua lege constitueretur: quare Constantinus non gentas, & quinquaginta officinas instituit, quæ ab omnibus essent vectigalibus immunes, ut ad rem funebrem suppeditarent leccarios, sive, ut tunc vocabantur Decanos. Hi in collegia, seu decurias distincti erant, ad eosque tota cura libitina, & exequia-

9. Sed supra traditæ assertioni obstat D. Gregorius lib. 1. in dict. 9. epist. 42. in illis verbis: Pervenit etiam ad nos, quod de nuptiis rusticorum immoderata commoda percipiuntur, quibus præcipimus, ut omne commodum nuptiarum unius solidi summam nullatenus excedat: si qui sunt pauperes etiam minus dare debeant; si qui autem divites, præfati solidi summam nullatenus transgrediantur. Ex quibus verbis aperte deducitur, pro nuptiis rusticorum, seu eorum benedictione pretium recipi posse. Ergo absque ulla simoniæ labe Parochus in præfati pecuniam pro benedictionibus nuptialibus extorquebat. Pro cuius textus expositione sciendum est, olim à rusticis, & colonis prædiorum vectigal nuptiarum Dominis pendit, quod Galli suo idiotismo appellabant, foris maritagium, ut refert Pitheus ad consuet. Trecentis, action. 3. quod genus indicti à Caligula inventum refert Suetonius in eo, cap. 40. & illud acerbissimè exactum etiam à colonis prædiorum Ecclesiæ Romanæ, constat ex præfati epistola, & refert Alteserra lib. 3. de Ducibus cap. 1. donec modus impositus fuit à Gregorio, videlicet, ut unum tantum solidum à quolibet rustico penderetur: non tamen in præfati casu pecunia illa præstatur Parocho matrimonio assistenti, seu nuptias celebranti; sed à rusticis pendebatur, quatenus erant coloni Ecclesiæ; ut alii coloni pendebant Dominis secularibus apud varias gentes. Apud Schotos deterior longè, ac foedior viguit consuetudo, videlicet ut Dominis, & Præfectorum sponsarum integritatem uno coitu experiri liceret: sed ea tandem à Malconio III. Rege sublata, suadente sanctissima uxore Margareta, & pudicitia nummo redempta fuit, ut refert Vergil: lib. 10. hist. Angliæ, Hector Boëtius D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V,

10
Exponitur
novel. 59.
Justin.

rum procuratio pertinebat. Iustinian. *in d. novel.* 59. ait vocatos esse copiasas, de quibus *in l. 1. C. Theodos. de iust. alio collat. l. in Ariminesi 15. eod. Codice de Episcop. novel. Iustin. 3. ubi Cuiac. Panciro-la lib. 2. var. cap. 163. Quintanadvennas lib. 1. ec-cles. cap. 3. num. 9. Deinde Honorius, & Theodo-sius eandem Constantini legem probarunt *in l. non plures, Cod. de sacros. Eccles. sed Imperator A-nastafius huic lectricariorum collegio addidit centum, & quinquaginta officinas, ut efficeren-tur centum & mille. Sed quia hoc prae-textu mul-ti sese subducebant à vectigalibus solvendis, Iustin. *in novel.* 43. numerum contraxit: quae constitutio conferenda est cum dicta novella 59. ubi agit de copiasas canonicis, asceteriis, & a-colythis, qui deducendis cadaveribus operam dabant, nam asceterii, & canonici praecinebant; a-colythi verò prae-lucebant, ut referunt Cuiac. & Balduinus *in dict. novel.* 43. Spondanus *de ceme-terio lib. 1. part. 2. cap. 9. Germonius lib. 2. de sac. im-mun. cap. 2. Antonius Bozius tom. 1. Roma sub-terranea. lib. 1. cap. 13. Deinde sciendum est, fe-retrum ad deferenda corpora defunctorum triplex in urbe Constantinop. fuisse. Primum, quod studij dicebatur; secundum paulò illu-strius, Stephani appellatum; tertium auro inter-***

textum majoris Ecclesiae, quo opulentes des-ferebantur. Erant etiam lecticae communes ad funus plebeiorum. Illudque discrimen inter ea lecticarum, & feretrorum genera dabatur, nam commune feretrum, gratis, & sine pretio conce-debatur; at Studij, Stephani, & majoris Ecclesiae pecunià conducebantur; Studij quidem, & Ste-phani summà solidorum duodecim; ma-joris Ecclesiae solidorum quatuor. Quibus suppo-sitis apparet de hac pretii praestatione pro fe-retro agi in dicta novella 59. non verò de ulla pecunià exactione pro exequiis defunctorum. In ea novella 59. apud Iulianum Antecessorem 53. haec constitutio loquitur de impensis, quae in funeribus mortuorum sunt, & ante omnia mille centum ergasteria in Constan-tinop. civitate immunitatem habere iussit, ut funera ducant. Sed & redditum funeribus desti-natum ab Anastasio Imperatore confirmavit, & funeribus deputavit, & dedit singulis cadave-ribus, sive singulis lecticis mortuorum, unum asceterium, id est octo sanctimonialis psallen-tes, & tres acolythos, ita ut nihil acciperent, sed gratis eum deducerent. Explicat Filescap. lib. 1. *select. cap. 16.*

CAPUT XXIX.

Idem^a Cantuariensi Archiepiscopo.

Dilectus filius Magister A. nuncius tuus pro parte tua fecit in audientia nostra proponi, quod cum Cant. diocesim secundum praedecessorum tuorum con-suetudinem visitas, ut quae corrigenda sunt, corrigas, & statuas secundum Deum, quae videris statuenda, in^b monasteriis, & canonicis regularibus, & religiosis locis pullulasse reperis simoniacam pravitatem, ita ut in eis multi pretio sint^c recepti, qui potius gratis recipi debuissent, immò etiam ad religionis observantiam invita-ri. Dubitas igitur, utrum quia^d multitudo reperitur in causa, severitati sit aliquid detrahendum, an in tales debeas exigere rigorem canonicæ disciplinae. Nos igitur inquisitioni tuae taliter respondemus, quod si adversus eos, qui labi fuerint huius-modi maculati, accusatio coram te fuerit canonicè instituta: postquam crimen ordine fuerit iudicatio comprobatum, tam in dantes, quam recipientes, canonicæ severitatis exerceas ultionem. Quod si de hoc tibi per solam inquisitionem con-stiterit, eos, qui per simoniacam pravitatem in locis talibus sunt recepti, ab illis amotos ad agendaem poenitentiam ad monasteria dirigas^e arctiora. Abbatibus au-tem, Abbatibus, Prioribus, Prælatibus quibuslibet, & officialibus eorundem in-jungas poenitentiam competentem, & donec illam peregerint, eos à sacrorum ordi-num executione suspendas. Studeas autem omnibus per Cant. diocesim sub intermi-natione anathematis, auctoritate etiam tam nostrâ, quam tuâ districtius inhibere, ne talia praesumant ulterius attentare; sed illud dumtaxat gratanter accipiant, quod sine taxatione fuerit gratis oblatum, in jungens Episcopis tuis, ut hanc ipsam for-mam per suas dioceses studeant observare.

NOTÆ.

1. ^a *Cantuariensi.*) Ita etiam legitur in tertia col-lectione, *sub hoc titul. cap. 2. de qua Me-tropoli nonnulla adduxi in capite secundo de re-scriptis.*
 2. ^b *Monasteriis.*) Non exemptis videlicet, ali-às nec visitare, nec delicta inquirere posset, jux-ta tradita in *capite licet, capite grave, de offic. Or-din.*
^c *Sunt recepti.*) Et ita cum vitio simoniae, juxta tradita supra in *cap. veniens.*
^d *Multitudo.*) Ob multitudinem peccan-

tium aliquid detrahendum esse poenarum seve-ritati, probavi in *cap. ...*
^e *Arctiora.*) De hac poena detrudendi in ar-ctiora monasteria, poenitentia peragenda causâ, egimus in *cap. 1. de regul.*

COMMENTARIUM.

IN hoc delicto simoniae ob ejus gravitatem, & atrocitatem aequalem poenam imponi, sive de-lictum claruerit per accusationis modum, sive per inquisitionem, probavi in *c. inquisitionis, de accus.* Unde